

ԾԱՂԻԿ շաբաթը երկու անգամ կը հրատարակուի Զորեքշաբթի եւ Շաբաթ օրերն : — Տարեկան բաժանորդագրութեան գինն է 100 դրուշ արծաթ : — Վեցամսեայն 50 . — Գաւառաց համար 115 դրուշ . — Վեցամսեայ 60 . — Ծանուցման տողը 5 դրուշ :

Որ եւ է նամակ կամ գրութիւն պէտք է ուղղել :

Ա. Արտոնատէր և Տնօրէն

ԱՆՏՕՆ ՍԱՔԱՅԵԱՆ

Իսկի Զապիթիյէ Ճատտէսի Նշան էՖ. Պէրպէրեանի Տպարանն :

Խմբագրութեան յանձնուած գրութիւնք ետ չեն տրուիր :

40 ՓԱՐԱ

ՀԱՆԴԵՍ

ՓԱՐԱ 40

Ա Ձ Գ Ա Յ Պ Ն Ե Ւ Զ Ա Ղ Ա Զ Ա Կ Ա Ն

ԶԵԿՈՅՑ

Կը խնդրուի Ծաղիկի աղնիւ Բաժանորդներէ, որ աստ, ի գաւառս եւ յարտոսահման : բարեհաճին անյապազ յղել իւրեանց բաժնեղինք :

Կը յուսանք թէ ոոյն հրաւեր կրկնելու այլ եւս հարկ չմնար զի մեզ շատ հաճելի չէ :

Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ Ո Ւ Թ Ի Ի Ն

Աղգային տեսութիւն. (Ընդհանուր վիճակ գաւառաց Ը. — Արհեստք եւ առեւտուր. —) Մեր պատասխանը. — Թատերական ներկայացումներ. — Ակամայ սխալ մը. — Ծաղիկ Մանկանց. — Առտնին տեսարաններ. (Դրախօսման հետեւանքները). — Կնային բարոյական առաձիներ. — Այլ եւայլք. — Գըշ էյլէնճէլէրի. — Անյարմար ամուսնութիւն մը յԱտաբազար. — Տիկին Բանդալուն (վիպասանութիւն. — Ծանուցումներ :

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԻՃԱԿ ԳԱՒԱՐԱՑ

Ը.

ԱՐՀԵՍՏՔ ԵՒ ԱՌԵՒՏՈՒՐ

Երբ կը խօսէինք մեր նախորդ Աղգային Տեսութեան մէջ ի Հայաբնակ գաւառս տնտեսական պայմանաց վերայ, կ'արժէ որ այս հրատապ խնդրոյ մասին փոքր ինչ ընդարձակենք. մեր

հայեացք եւ խօսինք այնքան ինչ, որ մեր ընտրած նիւթը կը շահագրգռէ զընթերցողս :

Բայց, նախապէս հարկ կը համարինք անցողաբար յետադարձ ակնարկ մը դարձնել մեր յուզած խնդրոյ վրայ :

Հայք յանցելումն, իրպէս կը վրկայեն ազգային եւ օտարազգի պատմիչք, բաց այլոց՝ էին արհեստագէտ եւ առեւտրիկ ժողովուրդ, որ ի հաղորդակցութեան էին ընդ պարսս, Փիւնիկեցիս, Հնդիկս. եւ այլն եւ առ այս մեծ համբաւ ու հռչակ հանած էին, այնպէս որ նոյն ժամանակաց պետութիւններէ բազումք — Ասիական եւ թէ Եւրոպական — ինչպէս նաեւ վերջին ժամանակները՝ որ կը փափագէին իւրեանց նրկրի նիւթական զարգացման ոյժ եւ մղում տալ, Հայ գաղթականներ կը հրաւիրէին՝ տալով նոցա շատ թանկագին արտօնութիւններ, որպէս ըրաւ նաեւ փառապանծ եւ յաղթականն Սուլթան Մէհմէտ Բ :

Չայս բան կ'ընէին, վասն զի Հայք շատ մեծ իրաւամբ ճանչուած էին իբրքաջ արհեստագէտ, վաճառական, ճարտարարուեստ, ուշիմ, քաղաքակրթիչ եւ բարեբարոյ մի ժողովուրդ եւ իբր այն կը վայելէին մեծ յարգ, պատիւ ու համակրութիւն :

Մենք ընդ այս լի աղգին հպարտութեամբ երբ 1867ին զառաջինն մեկնեցանք Ոսփորի ափունքէ ի Հայաբնակ գաւառս, կը դարձնէինք մեր

ուշագրութիւնը քննելու եւ ուսումնապիտելու համար թէ տակաւին նոյն ժողովուրդն էն Հայք :

Մեր խղճամիտ հետազոտութեանց արդիւնքը սա եղաւ թէ՛ Հայք ստուգիւ շատ ուշիմ եւ հանճարեղ են ինչպէս նաեւ տուրեւառիկ ժողովուրդ, բայց տեղ տեղ դժբաղդաբար կորուսած են իւրեանց արհեստագիտական առաւելակչիւ գիւրք եւ այդ ոգի գրեթէ մարելու վիճակի մէջ էր :

Անշուշտ այս ըսել չէ թէ Հայոց ձեռքն արհեստ չկայ կամ չէ մնացած, սակայն տարբերութիւնն անբաղդատելի է, երբ ի կշիռ դնենք այն փայլուն վիճակի հետ. յորում Հայ տարրն, ինչպէս ըսինք, նոյն իսկ ըստ արտաքին պատմագրաց՝ շատ զարգացեալ էր եւ յառաջադէմ :

Ընդ այս, այն օրէ դարձուցինք մեր ուշագրութիւնը եւ կը բացատրէինք մեր տպաւորութիւնները նոյն առեւ Մասիս եւ Մանդուկի-Իֆքեար աղգային լրագրաց մէջ «Հայկան Նաճահան» խորագրին ներքեւ եւ «ՍԻՍԱԿ» ստորագրութեամբ :

Մենք որ մեր գործոցը նկատմամբ ընաւ յաւակնութիւն տաժած չենք, մանաւանդ թէ համեստութիւնը մեզի կանոն եւ սկզբունք դրած ենք, պարտաւորեցանք այս անգամ, եւ գրեթէ միայն զառաջինն ըլլալով իբր բացառութիւն մեր գծած համեստութեան շրջանակէ դուրս ելնել, եւ այն ալ ինք-

նապաշտպանութեան համար և եթ :

Մեր այս ակամայ շեղումի պատճառն է մեծայարգ Արքիար Էֆէնտի մեզ վերաբերմամբ Մասիսի մէջ այն ակնարկութիւններ՝ որոց համեմատ արհեստական ուղղութեան հրատարակելը՝ «Կովկասեան սպայն» այսինքն, մեր շատ յարգելի Պ. Գրիգոր Նիկողոսեանն է եղեր, և, որպէս կը հետեւի, մենք նորա գաղափարաց հետեւողն եղած ենք, որով այդ արհեստական ուղղութեան գաղափարի հրատարակումը—համեստութեան պատճառաւ փառքը չենք ըսել—մեզ չվերաբերիր:

Բարի, բայց Մշակի հրատարակութիւնը, ուր դրած է յարգելի Պ. Գրիգոր Նիկողոսեան տեղի ունեցած է 1872ին, մինչդեռ մենք այդ ուղղութեան վրայ դրած ենք 1867ին Մասիսի և Մանգումէի մէջ :

Ուրեմն, ճշդապէս կը հետեւի թէ մենք Պ. Գր. Նիկողոսեանի քարոզած արհեստական ուղղութեան գաղափարի հետեւող և օրինակողն եղած չենք: Բայց եթէ այնպէս իսկ լինի, ինչ կը հետեւի աղկէ՝ միթէ գաղափարք անհատներու ստացուածք կամ սեպհականութիւններ են՝ ո՛չ ապաքէն մարդիկ որ խորհելու և դատելու կարողութիւն ունին, կրնան որ և է բանի վրայ մի և նոյն կարծիքը յայտնել և նայնատեսակ գաղափար յղանալ:

Շատ պարզ է այս և անվիճելի:

Մենք, որպէս բացատրեցինք, ի մեզ տղա գաղափարի գոյացումը ոչ պատահական է և ոչ ալ հետեւողն է թիւն, այլ պարզապէս տրդիւնք է այն ներշնչութեան, զոր պատմութիւնը, երկարժամանակեայ ազգային կեանքի փորձառութիւն, հետազոտութիւն և ճանապարհորդական նկատողութիւններ ազդած են:

Ուրիշ հարց է թէ Արքիար Էֆէնտի արհեստական ուղղութեան գաղափարի հակառակ է եղեր. ազատ է այնպէս լինելու, և, հետեւաբար, պաշտպան կանգնելու իւր ուզածին չափ այն կարգ մոլեւններու, որոց մենք համակիր չենք այն պատճառներու տեսութեամբ, զոր բացատրեցինք լընթացս մեր «Արհեստ»-ի մասին յօդուածներով, յորս սակայն ջերմապէս պաշտպանելով և շեշտելով հանդերձ խնամեալ նախակրթութիւնը

տարածելու կենսական պէտքին վրայ՝ բացատրած ենք միանգամայն բարձրագոյն կրթութեան հարկը և մատնանիչ ըրած գիտութեան և ոչ թէ կարգ մը աւելորդ մոլեւններու կարիքը:

Ահա ասոնք են մեր սկզբունք և գաղափարք, որ ոչ թէ յետագիւմական՝ այլ գործնական գաղափարներ են նոյն իսկ ըստ վկայութեան ձեռնհաս անձանց, որոց կարծիքն ու դատողութիւն շատ մեծ արժէք և կշիռ ունի:

Այս առ հարկի բացատրութիւններէ յետոյ՝ մեր կողմէ կը փակենք միջադէպը և կ'անցնինք շարունակելու մեր յօդուածներ, որ անկեղծ համոզման փորձառութեան, ազգային կեանքի հետազոտութեան, ուսումնասիրութեան և ճանապարհորդական նկատողութիւններու արդիւնք են. և մի և նոյն ուղղութիւնը, որով կը գրէինք Լոյսի և ուրիշ թերթերու մէջ ոյր նըպատակն է նաեւ մեր ազգայնոց քիչ շատ նիւթական բարեկեցութիւնը, զոր կ'երեւայ թէ չընդունիր Արքիար Էֆէնտի:

Ուրեմն, կը կնքենք մեր խօսքն, յայտնելով թէ՛ խօսք հասկցողին շատ բարեւ:

ՄԵՐ ՊԱՏԱՍԻԱՆԸ

Նախորդ թուով հրատարակեցինք ի Գում-գափուէ առ մեզ ուղղեալ նամակը, որ կը հարցնէր՝ Գուէարկութիւն թէ խնամակալութիւն. և կը ջատագովէր այս վերջինը, զոր մենք կ'առաջարկէինք իբր միակ ազգու միջոց նոյն թաղի եկեղեցւոյ պայծառութեան, վարժարանի բարեկարգութեան և զարգացման. բարեւոք մատակարարութեան և հասութից աճման:

Թո՛ղ առարկեն թէ փոխ առնուած գաղափար մ'է այո՛, շատ ճիշդ է, զոր մենք հրապարակաւ կը խոստովանինք և զոր արդէն յայտարարած ենք՝ թուելով այն մեծ օգուտներն ու գերազանց արդիւնքները, որ ակներե են ի Բերայ և ի Ղալաթիա, որք կը կառավարուին ի ձեռն կարող Խնամակալութիւններու:

Ի Դում-գափու տեղական պայմանք, կուսակցական ամուլ պայքարք և ընդհանրապէս տիրող անտարբերու-

թիւն նոյն բանը կը պահանջեն, և մեր համոզումն այն է թէ՛ գէթ առ այս ժրմ և ի փորձ՝ խնամակալութեան մը հաստատումը կրնայ օգտակար ըլլալ, այնինչ քուէարկութեամբ ընտրեալ Թաղ. խորհուրդ—փափագելով ու աշխատելով հանդերձ՝ դժբաղդաբար չեն կրցած ոչ եկեղեցւոյ հասոյթներն աւելցնել և ոչ ալ բարձրացնել վիճակը նոյն բաղմահայ և ընդարձակ թաղի վարժարանին, որ չըրջապատեալ է նաեւ բազում ալակրօն վարժարաններէ:

Բայց ինչ ըսել և ինչ ընել. երբ շահագէտ ոմանք ջանահնար կը լինին հասարակաց գաղափարները պղտորել, խնամակալութեան հաստատումն իբր արժանապատուութիւն վիրաւորող պարագայ մը ցուցնել, իրաւանց զըրկում նկատել տալ և ըսել. կրկնել ու յեղեղել այնպիսի բաներ՝ յորս ճշմարտութիւնը իւր բացարձակ բացակայութեամբ կը փայլի, և դժբաղդաբար թաղեցւոց մաս մը միամտաբար կը հաւատայ, և ներուի ըսել, նաեւ գործիք կը լինի այնպիսեաց՝ որոց բերնին մէջ թաղի արժանապատուութիւն, սահմանադրական իրաւունք, հասարակաց օգուտ և հանրութեան շահ կոչուած նուիրական և յարգելի բառերը միամիտներ որսալու առձեռն դրամագլուխ են պարզապէս, և այս կարգի անձնաւորութիւնք միայն այս թաղի մէջ չէ որ կը փայլին, կը սնանին և ժողովրդեան մարդ կը ճանչուին, իբր թէ ժողովուրդը լինէր մի անջատ մարմին և ունենար իւր ուրոյն շահերը:

Բայց ուրիշ հարց է եթէ ժողովուրդը մեծամասնութեամբ քուէարկութեամբ Թաղ. խորհուրդ ընտրութեան մասին իարծիք և որոշում կը յայտնէ, յայնժամ փոքրամասնութիւնը պէտք է համակերպի մեծամասնութեան կամացը՝ իրեն վերապահելով սակայն վարժարանի բարեկարգութեան և բարձրացման համար իւր արդար պահանջումը, որ անշուշտ ընդհանուրին փափագն է:

Կը հետեւի թէ մենք ոչ կարծիք և սկզբունք փոխած ենք և ոչ ալ մեր նախորդ հրատարակութիւնները հակասութեան ենթարկած:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՄՈՒՆՔ

Երկու թատերական ներկայացմունք պիտի տրուին երկու բարենպաստակ հաստատութեանց՝ մին ի նպաստ խաս-գիւղի ներսէսեան երկսեռ վարժարանաց՝ վաղը ցերեկ ժամ ճին Բերայի Նոր Թատրոնը՝ ընդ հովանաւորութեամբ Վսեմ Ունճեան Աբիկ էֆէն-տիի և խնամօք Կարգադիր Մաննա-խմբի մը :

Այս ներկայացման պիտի մասակցին Պ. Հ. Աղամբան :

Իսկ միւսն ի նպաստ Գում-գափուի և միացեալ թաղից Աղբատախնամ Ընկերութեան՝ այս գիշեր ի վէճէնճիլէր թատրոն, Մնակեան խմբին կողմէ :

Մենք բոլորովին անօգուտ կը համարինք ազնիւ ազգայնոց ազգասիրական զգացմանց կոչում ընել, վասն զի այդ կրկին հաստատութիւնք արժանի են ընդհանուր համակրութեան և քաջալերանացը՝ իւրեանց նպատակաւոր, որ ստուգիւ շատ յարգելի է :

ԱԿԱՄԱՅ ՎՐԻՊԱԿ ՄԸ

Նախորդ թուերէ միոյն մէջ նշանակած էինք անուանքն այն Հայ Տիկնանց՝ որ Շէֆագաթ պատուանշանի արժանացած են :

Սակայն նոյն առթիւ մոռցած էինք նշանակել անունն արքունի Ոսկերչապետ Նշաստաճեան էֆէնտիի մօր՝ Ազնուա Էլպիս Տիկնոջ՝ որ Գ. կարգի Շէֆագաթ պատուանշան ստացած է :

Ուղղելով մեր այս ակամայ սխալ, նոյն պատուանշանը կրող Տիկնանց թիւը կը հասնի վեցի :

ԾԱՂԻԿ ՄԱՆԿԱՆՑ

Հրատարակուեցաւ երրորդ թիւը հետեւեալ բովանդակութեամբ՝

Հիւանդ աղջիկը. — Մանկութիւն երեւելի արանց. — Լեզու սորվելու նոր եղանակ մը. — Պատահար մը մեծ ճանապարհ վրայ. — Բիւլթ լեռան երկաթուղին. — Մանկական զուարճալիք. — Ծամբորդութիւն ի հիւսիսային բեւեռ. — Համառոտ տեղագրութիւն Երուսաղէմի. — Պատասխան :

ԱՌՏԻՆ ՏԵՍԱՐԱՆՆԵՐ

(Գրութեան հետեւաները)

Խեղճ մարդը դռնէն դուրս ելաւ, բայց կը կաղարձ քան թէ կը քալէր, կը մղուէր, քան թէ կ'երթար. գինով չէր, բայց բոլորովին իր անձին ալ տէր չէր :

Մէյ մ'ալ յանկարծ ճանրուն վրայ իր հինաւուրց բարեկամներէ մին պատահեցաւ :

Օ, բարի տեսութիւն, Ամբակում աղա, կարգուեցար տէրի այսչափ ալ քիթդ մեծնալ, աս ըլլալով բանէ. մենք որ քու բարեկամներդ ենք, բնաւ չենք նախանձիր. Աստուած տայ, էբ աղէկ ալ գրախօմայ առերես. օխ, օխ, շիտակը շատ ուրախ եղանք, բայց բարեկամներդ մի՛ մոռնար :

— Էօհէ, էօհէ, էսհէ, Աստուծո՛ւ բարին, էօհէ, էօհէ, էօհէ :

— Կարծեմ հարբուխ էք եղեր, Ամբակում աղա, թո՛ղ դուրս չելլէիր, փառք Աստուծոյ կարօտ մէկը չես որ անպատճառ շուկայ երթալու պէտք ունենաս. արդէն գործերն ալ իրար չեն ուտեր կոր ես :

— Այո՛, բայց, էօհէ, էօհէ, էօհէ, կարեւոր գործ մը ունիմ, շատ ստիպողական, անոր համար, էօհէ, էօհէ, էօհէ :

— Բայց, Ամբակում աղա, շատ գէշ տեսակէ հարբուխ եղեր էք, պէտք է որ գոնէ մէկ երկու օր հանգիստ ընէք :

— Ո՛չ, ո՛չ, անկարելի է, էօհէ, էօհէ, էօհէ, ներեցէք, ուշ կը մնամ, էօհէ, էօհէ, ուրիշ ատեն շատ կը տեսնուինք, էօհէ, էօհէ, էօհէ, մնաք բարով :

— Երթաք բարով, բայց ան չէ ամա, ինչպէս էք. հանգիստ էք, գոհ էք ձեր ամուսինէն :

— Փառք տիրոջը, շատ աղէկ եմ, էօհէ, էօհէ, էօհէ. մնաք բարով :

— Երթաք բարով, բայց աղէկ միտքըս եկաւ, Ամբակում աղա, տուներնիդ ո՞ր կողմն է, կուզեմ քաղաքավարական պարտքս կատարել, զոր ուշացնելուս համար ներողութիւննիդ կը կը խնդրեմ :

— Հոգ չէ, հոգ չէ, ուրիշ անգամ, էօհէ, էօհէ, էօհէ, շնորհակալ եմ. մնաք բարով :

— Երթաք բարով, սակայն մոռցաք ըսելու տուններնուդ ո՞ր կողմը ըլլալը :

— Էօհէ, էօհէ, էօհէ, հիմա տուննը չենք, կնոջս ազգականներէն մէկուն հիւր ենք, ուրիշ անգամ կը տեսնուինք, մնաք բարով :

— Երթաք բարով, կերեւայ թէ ըստիպողական գործ մը ունիք. շատ կ'աճապարէք կոր :

— Այո՛, շատ, շատ, մնաք բարով, մնաք բարով :

— Երթաք բարով, ի տեսութիւն շիտակը զձեզ եղբօր պէս կը սիրեմ :

— Շնորհակալ եմ ըսելով սրունքները վերուց, և սկսաւ ճանրան շարունակել և գոհ ըլլալ այն հազարէ, զոր կեղծած էր բարեկամին հետ երկար ատեն խօսքի չբռնուելու համար, վասն զի, ինչպէս յայտնի է, կուզէր ժամ առաջ Պէշիկթաշ հասնիլ, Ղազեր աղան գտնել և իր առնելիքէն գոնէ քիչ մը բան փրցնել ոչ թէ պարտականներուն բերանը գոցելու, այլ իւր խօսք չհասկցող կնոջը ֆիստանցուն ճարելու համար :

Ամբակում աղան այս դառն մը տածումով շտապաւ գացած ատեն մէյ մ'ալ ուրիշ մէկն պատահեցաւ, որ նոյնպէս շնորհաւորելով իւր երջանիկ ամուսնոնթիւնը՝ կըսէր :

— Ամբակում աղա, բնաւ չէի կարծեր թէ զմեզ գոնէ կէս բերան չըրաւիրէք ձեր հարսանեացը՝ որ շատ փառաւոր կերպիւ կատարուեր է :

— Էօհէ, էօհէ, բայց, ես, էօհէ, էօհէ, կարծեմ թէ : . էօհէ, էօհէ, էօհէ, այո՛, կը յիշեմ որ . . էօհէ, էօհէ, . . ձեզի հրաւիրագիր ղրկեցի . . էօհէ, էօհէ :

— Ինտո՛ր եղեր է որ ես չեմ ստացեր. շնորհակալ եմ զիս յիշած ըլլալնուդ համար, բայց դուք շատ կը հազաք, հիւսնդ էք :

— Այո՛, գէշ, գէշ, շատ գէշ, մընաք բարով :

— Երթաք բարով, բայց այս վիճակի մէջ աղէկ չէք ըրեր որ դուրս ելեր էք, պէտք է որ տունը մնայիք, անկողինը պառկէիք, և քրտինք բերող դեղեր ընէիք, կերեւայ թէ պաղ առեր էք :

— Արդէն շատ կը քրտնիմ կոր . . էօհէ, էօհէ, ներեցէք, էօհէ, էօհէ, կը փափագէի ձեզի հետ երկարօրէն

տեսնուիլ. բայց . . էօհէ՛, էօհէ՛, ըս-
տիպողական գործ մը ունիմ. մնաք
բարով:

—Բայց, Ամբակում աղա, շատ գէշ
տեսակէ կը հազաք կոր. աղէկ չէ.
տուն դարձէք և բժիշկ մը կանչել
տուէք:

—Մեր բժիշկը հիւանդ ըլլալուն
համար էօհէ՛, էօհէ՛. ահա ես անձամբ
իրեն կերթամ կոր. մնաք բարով:

—Սակայն գիտէ՛ք. Ամբակում ա-
ղա. ամեն բժիշկի չվստահացուիր. ձեր
բժիշկն տրդեօք կը հասկնա՞յ այդ հի-
ւանդութենէն:

—էօհէ՛, էօհէ՛, առաջին կարգի
վարպետ է. մնաք բարով:

—Բայց ի՞նչպէս կըլլայ որ ինք ալ
հիւանդ է. կաղաչեմ, զգուշացէք:

—Փորձուած է, մնաք բարով:

—Ներեցէք, մոռցայ հարցնելու,
տիկինն ի՞նչպէս է:

—Շատ աղէկ, էօհէ՛, էօհէ՛, մնաք
բարով:

—Անշուշտ գոհ էք այս երջանիկ
ամուսնութենէն:

—Շատ գոհ եմ, էօհէ՛. էօհէ՛. մը-
նաք բարով:

—Աւրախ եմ. և շատ ուրախ եղայ
նաեւ որ բաւական մեծկած դրախտ-
մայ ալ տուեր է եղբր. շիտակը ասանկ
նեղ ատեն մը գէշ բան չէ. բայց ոտ-
քի վրայ մնացինք. հրամեցէք սրճա-
րան մը երթանք քիչ մը տեսնուինք:

—Ներեցէք, չեմ կրնար, էօհէ՛. էօ-
հէ՛. արդէն ուշ մնացի. մնաք բարով:

—Շատ աղէկ. բայց ուրիշ ատեն
տեսնուինք. զձեզ տեսնալ կուգեմ:

—Գլխուս վրայ . . էօհէ՛. էօհէ՛,
մնաք բարով, մնաք բարով. ըսաւ և
հեռացաւ. բայց շատ բարկացած էր
այս անակնկալ պատահմանը վրայ. որ
արգելք եղած էին իր ճանքան շարու-
նակելու. և այս անգամ սկսաւ քո-
վընտի փողոցներէ երթալ. որպէս զի
ազատի այսպիսի ձանձրացուցիչ պա-
տահուսներէ:

Մենք ալ հետեւինք իրեն իր գըլ-
խուն եկածները յաջորդ թուով մեր
ընթերցողաց նկարագրելու համար:

ԿՆԱՅԻՆ ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ ԱՌԱՄՆԵՐ

Ընելիքդ տուն կիտծիր, ուրիշի
մ'ըսեր:

Ամենէն մենծ հիլլէն շիտակութիւնն
է:

Էրիկ կնկան կռիւի խառնուողը
պզտիկ կիյնայ:

Մէխատիր չիկիտծողին տաօը մա-
տըտ ալ մոմ ընես նէ, կէնէ խըյմէթ
չիյտէ կէնէ խըյմէթ չիյտէ:

Ասուած մարդուն քէօռ քէօռ մա-
տըս աչկոտ չըսեր, էղածը մեղի էօրիւ.
նէկ է ամա իշտէ կէնէ մենք վրանիս
չենք առներ:

Ամեն մօրուքով տեսածդ հարդ-
մի՛ կիտնար:

Ո՛վ որ օտարի եռմորուխ չէ կերեր,
տահա հուս է չէ էփեր:

Տուռտ սրխէ կոցէ, տրացինդ կող
մի՛ պուներ:

Տուն մ'առներ, տրացին առ:
Առաջ ֆէսըտ լեցուր տէ ետկը

կարգուելու էլիր:

Յաջողութիւնը սաղանախի կլմանի:
էյէր ամանտ չի լեցունես նէ, ետկը
ճուրսուզ կը մնաս:

Մարդը մարդուն էրէսը կը նայի
ամա Ոսուած մարդուն սիրտը կը նա-
յի:

Մարդու չի հաւնողը մարդ չէ:
Փարան ավուճի աղտ է:

ԱՅԼ ԵՒ ԱՅԼՔ

Ամերիկացի նաւավար մը նաւ մըտ-
նելու վրայ էր նիւ-Թօրքէն Հնդկաս-
տան ճանապարհորդելու համար. Անդ-
լիացի մը որ ինքզինք անկէ խելացի
կը կարծէր՝ կը հարցնէ անոր. — Բա-
րեկամ, ո՛ւր մեռաւ հայրդ:

— Նաւաբեկութեան մէջ:

— Հապա մեծ հայրդ:

— Ձկնորսութեան գացած ատեն
փոթորկի բռնուելով ծովուն յատակը
գնաց:

— Հապա պապուդ հայրդ:

— Անոր ալ նաւը ժայռի մը վը-
րայ խորտակելով ծովասուղ եղաւ:

— Ուրեմն ի՞նչ յանդգնութիւն է
այդ ըրածդ որ գրեթէ նախնիքներդ
ծովու վրայ կորսուած ըլլալին գիտ-

նալովդ հանդերձ՝ դու ալ նաւու մէջ
կը ծառայես:

— «Պարոն Ճօն Պալ» պատասխա-
նեց նաւավարը, «Խնդրեմ ըսէք թէ
ձեր հայրը ո՛ւր մեռաւ»:

— «Իւր անկողնոյն մէջ ամենայն
հանգստութեամբ»:

— «Հապա նախնիքդ»:

— «Նմանապէս»:

— «Անանկ է նէ, ինչպէս կը հա-
մարձակիս դիչերները անկողին պառ-
կիլ քանի որ քու նախնիքդ հոն մե-
ռեր են»:

* * *

Երկու միամիտ գիւղացիք երթա-
լիք տեղերնուն հեռաւորութիւնը հար-
ցնելով երբ իմացան թէ 6 ժամուան
ճամբայ է՝ մին ըսաւ ըբան մը ըսել չէ,
ընկեր, մարդ գլուխ երեքական ժամ
կիյնայ քալելու:

* *

Միլթօնի (հռչակաւոր բանաստեղծ
Անգլ.) հարցուցին թէ ինչու համար
այն երկրի օրէնք՝ տասնեւչորս տարե-
կան տղու մը թագաւորելու հրաման
կուտայ. բայց ամենեւին օրէնք մը հը-
րաման չտար կարգուելու:

— «Պատճառը սա է որ» կը պա-
տասխանէ բանաստեղծը «աւելի դիւ-
րին է քաղաքներ կառավարել քան
թէ կին մը»:

* *

Բազում թատերգութեանց հեղի-
նակ մը կ'ըսէր իր բարեկամներէն մէ-
կուն որ իր աշխատասիրութեանցը յա-
ջողելուն վրայ զինքը կը շնորհաւորէր
— «Պարոն, մինչեւ հիմա տեսածներդ
բան մ'ըսել չեն. զրպանս պատրաստ
ունիմ երկու թատերգութիւններու
յատակագիծը՝ զոր երկուքը մէկ օր
ներկայացնել պիտի տամ. մէկը Տրովա
քաղքին հրկիզութիւնն է:

— «Ո՛հ, Տէր Աստուած» կ'ըսէ բա-
րեկամը. «Ի՞նչ սարսափելի տեսարան.
բայց եթէ սրահը բռնկի նէ»:

— «Մի վախճար, կը պատասխանէ
հեղինակը, ամենայն պաղարիւնու-
թեամբ. ես այդ բանը մտածեցի, և
անոր համար է որ միւս պատրաստա-
ծըս Տիէզերական ջրհեղեղն է»:

* *

Պարզամիտ Իրլանտացի մը լսելով
որ հարիւր տասը տարեկան մեռնող

մարդու մը վրայ կը խօսին իբրեւ ար-
տաքոյ կարգի բան մը ըսաւ:

—Այնքան զարմանալու բան չէ
այդ եթէ հայրս չմեռներ, հիմա ճիշդ
հարկը տասը տարեկան կըլլայ:

* *

Ազնուական տիկին մը բարուց մաք-
րութեան մասին այնչափ հոգ կը տա
նէր որ օր մը զբաւորունը կարգադ-
րող սպասաւորը սաստիկ յանդիմանեց,
որովհետեւ այդ վերջինը մէկ աչքի
մէջ էրիկ մարդ և կնիկ մարդ հեղի-
նակներու գրքերը խառն ի խուռն շա-
րած էր:

* *

Զուկցերիացիը ալ միամիտ են:

Օր մը Զուկցեր մը որ սաստիկ աչ-
քի ցաւէ կը տանջուէր իւր մէկ բա-
րեկամէն դարման կը խնդրէ որ կըսէ
իրեն:

—Անցեալ տարի ակռայիս մէկը
անանկ սաստիկ կը ցաւէր որ գիշեր-
ները չէի կրնար քնանալ, քաշել տուի,
ցաւն անցաւ անմիջապէս:

* *

Ընկերութեան մը մէջ:

Պարոն.—Օրիորդ խորին յարգանք
կը առնեմ Զէյ համար:

—Պարոն, բացարձակապէս կ'ատեմ
զԶէյ:

—Ահ, օրիորդ, ընկերութեան մէջ
գոնէ քաղաքավար սուտեր չինելու
վարժուեցէք:

Պ. ՀԱՄԱՄԱՅԱՆ

ԳԸԾ ՅԵԼԵՆՃԵԼԵՐԻ

(267 Նամերտան պագըլէ)

—Այնքան տօնկ, հէր քէս քեաղը-
տընը չէքսին:

—Օ՛ր, ես Մարի, շու սանա նին-
պէթ եինէ միւսիւ վէնսան իլէ տիւշ-
տիւմ ա':

—Նէմէ՛ լազըմ, պէնտէ միւսիւ
վիչէնիկէ տիւշտիւմ:

—Գեաղըտլարընըզը եանընըզտա-
քիլէրինէ կէօտտերմէեհէքսինիզ վէ
կայէթ տիգգաթլը օյնաեաճագընըզ:

—Իլք օյունտա սէօյլէչէպիլէճէ-
եհի՛:

—Էվվէթ, Էվվէթ:

—Բէք ալէա, իլք օյան օյնասըն:

—Սկամպիլին վա՛ր մը, Մարի:

—Պիր գաչ սայը վէրէպիլիր:

—Տիշարտան լաֆ օլմաեաճագ:

—Նէ՛ զարարը վար:

—Զարարը շու քի չօգ պիլկիճ ի-
սէն կէլ օյնտլարըմ:

—Բէք էյի, բառթինիզի պիթիլին
տէ:

—Էօյլէ իսէ բառթիմիզին պիթ-
մէսինէ գատար սիւնա:

—Հայաէ օյնայընըզ:

—Աթ սկամպիլինի:

—Պօշլա սէն Մարի, իւսթիւմէ կէ-
լիւօր:

—Աման միւսիւ վէնսան, իքիլիմի
եհարմէյէսին հա՛:

—Գօրգմա, պիթում, սէն սկամպի-
լինի վէր:

—Միւսիւ վէնսան, մատմազէլ Գա-
թիլէ սկամպիլ վէրտիրմէ, սօղրա, բիւշ-
ման օլուրսըն:

—Անթուման, գա՛չ տէֆա թէքրար-
լաեաճաղըզ տըշարտան գարըշմաեըն
տէյու, աթսանա՛ պագաեըմ շու պէյ-
գօզունու Գաթիլէ:

—Պէնտէ պէյ եօք, իքիլի վար:

—Նասըլ, պէյգօզ սէնտէ տէյիլ մի:

—Գօզ օլարադ, իքիլիտէն պաչգա
քեաղըտըմ եօգ:

—Մատամ քի պէյգօզ սէնտէ տէ-
յիլ, նիչիւն պիր գաչ տէֆալար պէյ-
գօզ իշմարը վէրիւօրսըն:

—Բառտօն տիլէրէմ, միւսիւ վէն-
սան, կէօզիւմ ալըշմըշտա . . . :

—Էօյլէ իսէ զարար եօգ Էֆէն-
տիւմ, սաննֆէրիէն:

—Գա՛ Մարի, չէյիլէրին Անթուման
պու բազար էվլէնէճէ՛ք մի իմիշ:

—Աման գըզգարտաշ, պարիթ օլ-
սուն օնունտա էվլէնմէսի, պէն քէնտի-
մի պիլէլի հէր բազար էվլէնմէեհէ գալ-
գըշըեօր ա՛մա, իքի ուճու պիր եհրէ
կէթիլէմէեօր:

—Մարի կէնէ պաշլամաեալըմ օյուն
վագթը մէֆումսուղ լաֆլարա աալ-
մաեա:

—Նիչին մէֆումսուղ օլաճագ է-
ֆէստիւմ, սիզլէր իչիւն էօյլէ իսէ տէ,
պիզլէր իչիւն բէք մուհիւմ պիր մատ,
տէ տիր:

—Էօյլէ օլսուն, ա՛մա, օյուն վագ-

թը պաչգա լագըրտը օլմազ:

—Թօհաֆ չէյ, գօլէթտէ՛ միլիզ հէմ
օյնարըզ հէմ էյլէնիլիզ:

—Մատմազէլ Մարիէ հէմէֆքեա-
րըմ:

—Մէրսիլէրիմ միւսիւ վիչէնիկ:

—Իքի գարբուզ պիր գօլթուգտա
սըղմազ, աղնատըն մը Մարի, եա օյ-
նամալը վէ եա գօնուշմալը, պագ գա-
բուտ օլուեօրուզ, գըր պագալըմ շու
թաշլը գօզունու:

—Պէնտէ թաշլը օլմատըգտան
պաչգա, գօզուն ընկիւնտէ քէհատ
պիլէ եօգ:

—Էյ նիչիւն չէնեհէնի սալլատըյօշ-
սըն:

—Թօհաֆ չէյ, գօնուշտուղում վա-
գըթ էլպէթտէ չէնեհէմ սալլանաճագ:

—Շու սէքիլիլի կէչէպիլիլիսին Պա-
թիսթ:

—Խայըր, պիր աշաղա:

—Գարուա:

—Նէօրտիւն մի չիմտի Մարի, սի-
զէ տալտըղմտան հիսապը շաշըըպ
գարբուտ օլտուգ:

—Հա՛, հա՛, հա՛, սէն գօմանտան-
տանըզ իտէմէյօրսուն տա, պիզլի սէ-
պէպ թուլթուեօրսուն:

(Տէւֆ)

ԱՆՅԱՐՄԱՐ ԱՄՈՒՄՆՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՅԱՏԱԲԱԶԱՐ

—Մօ տղայ, բարով երթաք, ինչ
թէլաչ է ատիկա, թեւերգ ոթտեր ես
շուրը նետուող մարդու պէս:

—Մէյէր չե՛ս գիտեր, մէյէր չիմա-
ցա՛ր . . . :

—Ինչը, ինչ կայ որ:

—Ուլլանէս աղբարը կը կարգենք,
ես աչճի պաչի եմ, դուն ալ հրամմէ
աս գիշեր որ փիլավին բերանը բացած
ատենը փարայ ձգես:

—Հիմա խելքիս կուգայ, ծօ ատ
տարիքին մէջ էլեր է տէ կը կարգուի՞:

—Պէհէ Ակոյ, տահա քանի տար-
ուան է տէ, աղաններուն ու մազերուն
մի նայիր. գլխուն նավաղիլ իջաւ տէ
մազերը ճերմկցուց, աղաններն ալ
թափեց:

—Ճանըմ, ատիկա մեր Թառթան
վարժապետը չէ՞:

ՖՈՒԱՆԳՖՕՐԹՈՒԱԶ

ՏԵՆԻՋ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Սենյակի ֆրանգ 0,250,000

Ինքնաթիռի ֆրանգ 1,270,000

Մեզքիւր գումարանի տէնիզ գաղալարնա գարշը վարօրյարտա վէ կէ- միլէրտէ եիւքլէնիլէն մալլէրի, վէ քէզալիք բօսլթա իտարէլէրինէ թէսլիմ օլունան միւճէվէրաթ վէ եախօտ պանգնօթ էվրագը ղաեէթ էհվէնիեէթ վէ սուհուլէթլէ սիկուրթա իտէր :

Պու ճիհէթլէ մէպալիղի քիւլիեէեի սիկուրթա իտէպիլմէք իշին իշպու գումարանի էվրօբատա 13 թանէ պիւեիւք սիկուրթա գումարանալարըյա պիլլէշմիշ տիր : Պունլարըն թէքմիլ սէրմաեէ վէ իհթիեաթ ագչէսի 100,000,000 ֆրանգը կէչէր :

էքմիլ թիւրքիա աճէնթէսի

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ՄԻՒՆԻԽ ՊԻՐԼԵՇՄԻՇ

ԵԱՆԿԸՆԱ ԳԱՐՇԸ ՍԻԿՈՒՐԹԱ ԳՈՒՄԲԱՆԵԱՍԸ

Սէրմաեէ

Ֆրանգ 8,000,000

Ինքնաթիռի ագչէսի 1888 Յունիսէ գատար

Ֆրանգ 4,817,262

Սէնէվի իրատ 1888 Յունիսէ գատար

Ֆրանգ 10,069,700

Մեզքիւր գումարանալար տէքօղիթօլար վէ խանէլէր վէ անլէր իշինաէ պուլունան մալլէր վէ մօպիլեալարը ղաեէթ էհվէնիեէթ վէ սուհուլէթլէ, թէէմինաթը գալիեէ թաշթընտա օլարագ սիկուրթա իտէրլէր :

Իսթանպուլ աճէնթէսի

Իսթանպուլ, Պահճէ-գարու, Եօրկիատիս խան ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ

Մալիւմաթ.—Շիրքէթլէրիմիզին Տէրիսաատէթ պանքէրլէրի պուլունոն ներսէսեան Բէտէր վէ Մախտուու էֆէնտիլէր՝ հիսապը կէօրիւմիւշ, վէ միւտիլիեէթի ումումիեէ թարաֆընտան թաստիգ օլունմուշ հէր կիւնա զարար ու զիեանը թազմինէ թէմամիլլէ թալիմաթ ախզ իլլէմիշէր տիր :

ձանագրողը . ճշմարտութիւնը խօսելով՝ այդ անուանք չափազանց չէին :

— Լաւ , պարոն , լաւ . ա՛լ բաւական է : Երբէք չպիտի մոռնամ ձեր այս անքաղաքավարութիւնը :

— Բայց , թէզաւին , ինձ կը թուի թէ . . .

Հարսն իսկոյն հեռացաւ առանց աւելորդ խօսք մօտիկ ընելու և խրոխտ ակնարկ մը նետելով Տիւվասէի վրայ , որ նմա ցոյց տուաւ չնորհալից խոնարհութիւն մը :

— Ձիս փորձանքի հանդիպցուցիր , ըսաւ Բանդալոն իր բարեկամին . կինս բարկացեր է ինձ դէմ . ես եմ եղեր պատճառ որ տիկին Պուլաուի գլխու զարդն աւրուեր է , գլխանոցին վարդերն ու մազերը կորսուեր են . . .

— Ինչէ՛ն : Այդ Պ. Փուլեագն ինչո՞ւ աւելի պինդ չի բռնեց իր պարուհին . Օ՛ն , անհոգ եղիր դուն . խենդ բաներու ականջ մի կախեր . կընիկդ պարելով ամեն բան կը մոռնայ : Բոլոր այս կանանց մէջ չատեր տեսայ , որոնք գլխու զարդին վրայ խնդալէ կը ճաթէին : Բայց եղբայրս կուգայ , ուրախ կերպարանք մը ունի :

Արդարեւ կիւսթավի ճակտին վրայ ուրախութեան ճառագայթ մը կը փողփողէր . մօտենալով ըսաւ փեսին .

Խեղճ Փուլեագի ճակատէն քրտանց խոշոր կայլակներ կը հոռէին . դէմքը ծիրանիի գոյն առած էր . իր պարընկերը պինդ բռնելու պարտաւորեալ էր . միանգամայն հարկ էր որ զգուշանար միւս պարողաց բախելէ , որոց տիկին Պուլաու միշտ պատրաստ էր զարնուելու :

Այս դժնդակ աշխատութիւնն երկար չի տեւեց սակայն . անձնասիրութեանը համար Պ. Փուլեագ կանգ առնուլ չէր ուզեր , բայց եկաւ վայրկեան մը , յորում խելքը ցնորեցաւ . այն ժամանակ ալ չի կրցաւ զգուշանալ միւս պարողաց բախելէ , որք անընդհատ կը դառնային . մէկ կողմէն քշուելով , միւս կողմէն հըրուելով վերջապէս Տիւդոնոյի անցքին վրայ գլտնուելու դժբախտութիւնը ունեցաւ :

Այդ գեղանի մարդն , որ իր կարողութեան համահաւասար կնոջ մը հետ վալս կը խաղար , տիկին Պուլաուն ու Պ. Փուլեագն ախպիսի սաստկութեամբ մը հրեց , որ երկուքն ալ չի կրնալով ուժգնութեան դիմադրել , գետին գլորեցան , Պ. Փուլեագ կռնակի վրայ և տիկինը անոր վրայ :

Բարեբախտապէս Օբէրայի պարահանդիսին մէջ չէին , որ պարողները դեռ շարունակէին պարն . մասնաւոր պարահանդէսներու մէջ , երբոր նմանօրինակ դէպք մը պատահի , երա-

